

Rakovszky Zsuzsa

A büntetés

Részlet az író Boldog vég című
kötetében megjelent novellájából

Amikor Imrével megismerkedtek, Anita már két éve nem bírt kikeveredni egy meglehetősen szerencsétlen kapcsolatból. Tamást az irodából ismerte, mert időnként dolgozott nekik is, amikor éppen nem kapott valamelyik kiadótól komolyabb fordítást, egyébként pedig az egyetemen tanított. Tamás eleinte gyöngéd, szórakozott iróniával bánt vele, mint valami kedves, mulatságos házi kedvencsel, később viszont időnként, mindig teljesen váratlanul, hűvös csodálkozással nézett rá, ha közeledni próbált hozzá, mintha Anita holmi erőszakos és tolakodó, távoli ismerős lenne, akinek semmiféle jogcíme nincs a bizalmaskodásra. Ráadásul többnyire úgy beszélt a jövőre vonatkozó terveiről, mintha Anitának semmiféle szerepet nem szánna az életében. Anitából, bár ezt meglehetősen szégyellte, ez a bánásmód olyan heves szexuális szenvedélyt váltott ki, amelyet korábbi életéből nem ismert. És most, hogy Tamás egy ösztöndíjjal külföldre ment egy fél évre („Arra ne számíts, hogy hetente részletes beszámolót küldök neked, tudod, hogy rossz levélíró vagyok... és ez az e-mailre is vonatkozik...”), Anita abban sem volt biztos, tart-e még egyáltalán a kapcsolatuk.

Imrére talán azért figyelt fel azon a bizonyos születésnap bulin, mert éppen az ellentéte volt Tamásnak. Tamás magas volt és vékony, csinos, keskeny kamaszképe volt, mulatságos kacsaorra, és két mély, gunyoros ránc a szája szögletében, a mozgása gyors és hebegurka, és bárhová mentek, minden társaságnak percekben belül ő lett a középpontja. Imre viszont alacsony volt és széles vállú, az arca is széles, a vonásai szabályosak, bár fiatal kora ellenére erősen kopaszodott, és csöndesen mosolyogva figyelte őket, többieket, amint szokásuk szerint egymás szavába vágva, hevesen gesztikulálva vitatkoztak valami filmről. Anitának az volt az érzése, megfontoltság és derűs nyugalom sugárzik belőle. – Biztosan kinevet bennünket – fordult hozzá kihívóan, csak hogy szóra bírja –, hogy képesek vagyunk egy filmen hajba kapni? – Nem, dehogyis, mentegetőzött a leendő férje mosolyogva, csak éppen nem tud hozzászólni a vitához, mert nem látta a filmet. Holnap megy utoljára,

fél hattól a Puskinban, közölte Anita, és még azt is hozzátette, hogy ő a maga részéről szívesen megnézné még egyszer. Leendő férje erre mindössze bólintott. Anita a férfi hallgatását elutasításnak értelmezte, szégyenkezett és haragudott magára, amiért kikezdett vele, holott a férfi semmi jelét nem adta, hogy Anita tetszene neki. Mélységesen megkönnyebbült viszont, amikor, már indulóban hazafelé, Imre, miközben fölsegítette rá a kabátját, csöndesen azt mondta: – Akkor hát holnap. – Anitának kiszáradt a szája az izgalomtól, csak bólintani tudott: – Igen, holnap.

Ettől kezdve minden szokatlan, már-már elképesztő könnyűséggel zajlott. Mint álmunkban, amikor egyszer csak rájövünk, hogy tudunk repülni, vagy hogy Afrika ott van az előszobánkban álló ruhásszekrény túldalán. Vagy mint az a cirkuszi mutatvány, amikor a bohóc könnyedén a levegőbe löki a mázsás vassúlyzót, amelyről aztán persze kiderül, hogy műanyagból van. Anita, aki a Tamással való kapcsolatában megszokta, hogy minden egyes lépés előre a későbbiekben kettőt jelent hátrafelé, most csak a fejét kapkodta, és azt bizonygatta magának: igen, ilyen az igazán jó kapcsolat, ilyen az, amikor valaki feltétel nélkül elkötelezi magát a másik mellett.

Első találkozásjukon, amikor a mozi előcsarnokán keresztül a ruhatár felé mentek, Anita a nagy falitükörben megpillantotta magát. Az új, magas sarkú csizmáját és a prémgalléros, fekete kabátját viselte, így néhány centivel magasabbnak és jóval karcsúbbnak tűnt a férfinál. Anita elképzelte, milyennek láthatja őt Imre, és a férfi képzel elragadtatásán keresztül egy pillanatra beleszeretett önmagába. Ez a képzelte érzelm viszonzásképpen nagylelkű, adakozó gyöngédségre indította. Az első közös mozit követően még néhányszor elmentek együtt ide-oda, képtárba meg múzeumba, és egyszer egy idegenvezetésen is részt vettek, belvárosi házak udvarát és kapualját mutatta meg az idegenvezető a résztvevőknek: színes, szecessziós üvegablakokat, merész, elliptikus csavarmenetben felszökkenő lépcsősorokat, és szökőkutakat, vállukon korsót

„Anita úgy érezte, egyre többel tartozik neki, és hogy ez a tartozás, mint valami erkölcsi kőkupac, a mellére nehezedik”

egyensúlyozó nőalakokkal, akiknek antik öltözékén fekete-zöld mohafoltok sötétlettek. Esténként Imrének sietnie kellett, hogy elérje az utolsó buszt – bár nem panaszkodott, Anita sejtette, hogy jobb, könnyebben megközelíthető albérletre nem futja a fizetéséből, mint ahogy nyilván nem telik neki taxira sem. Amikor egy elhúzódó színházi előadás vége felé rajtakapta, hogy titokban folyton az óráját nézi, a fülébe súgta, hogy ne aggódjon, alhat nála, ha lekési az utolsó buszt. – Van vendégfogkefém! – tette hozzá nevetve.

Imre mindaddig jóformán a kezét sem fogta meg. Most a hazavezető út egy sötétebb szakaszán megálltak egy kicsit csókolózni, mintha lelkiismeretesen be akarnának pótolni egy kimaradt lépést. Anita fokozódó rémülettel érzekelte, hogy nem érez semmit, de tisztában volt vele: a csókolózással eljátszotta azt a lehetőséget, hogy az ajánlatát ártatlan baráti szíveségnek tüntesse fel, hasonlónak ahhoz, mint amikor egyetemista korukban egy-egy hosszúra nyúlt buli után egyik-másik vendége a kanapéján aludt, vagy egy hálószobában a padlón. És úgy érezte, hogy nem mondhat nemet akkor sem, amikor másnap reggel Imre megkérdezte, áthozhatja-e pár holmiját az albérletéből, arra az esetre, „ha megint ilyen késő esti programunk adódna”: tette hozzá somolyogva. Nem, semmiképpen nem sértheti meg ennyire. Majd később biztosan adódik rá alkalom, hogy szépszerével kiszálljon a dologból.

De nem adódott. Imre, mintha csak korábbi derűs, nyugodt énje fáradságosan összeeszkábált építménye lett volna, amely az első erőteljesebb érintésre összeomlik, olyan kétségbeesett ragaszkodással kapaszkodott belé, mint egy kisgyerek: ha a közelében volt, minden pillanatban hozzáért, és ha csak tehetett, mindenhová elkísérte. Ráadásul az első alkalomtól kezdve igyekezett hasznossá tenni magát a lakásban, olyan felszabadult, csillapíthatatlan buzgalommal, mint aki végre megtalálta a számára kijelölt szerepet. Megkérdezte Anitát, hol tartja a kalapácsot meg a csilagszavarhúzókat – Anita nem volt biztos benne, hogy egyáltalán van-e neki olyan –, és megjavította a bejárati

ajtó zárját, visszaszerelte a fürdőszobában a leszakadt fogast, beállította a bojleren a víznyomást, és kicserélte a porszívóban a porzsákat. Ha Anita könyörgött neki, hogy hagyja abba, olyan görcsösen tiltakozott, mintha valami számára fontosat akarnának elvenni tőle. Anita úgy érezte, egyre többel tartozik neki, és hogy ez a tartozás, mint valami erkölcsi kőkupac, a mellére nehezedik, és miközben ő darabonként próbálja lehajigálni magáról, a férfi mindig egy újabb vödörre való követ zúdít a kupac tetejére.

Ez az érzés és a belőle táplálkozó büntudat indíthatta arra is, hogy engedjen Imrének, amikor az arra kérte, kísérje el őt a szülővárosába, ahová egy esküvőre volt hivatalos az egyik hétvégén – valamelyik unokatestvére ment férjhez. – Meg szeretném neked mutatni, hol nőttem fel! – mondta szégyenlősen, és Anitának nem volt szíve megbántani. Imre szüleinél szálltak meg; Imre anyja – Anitát nyolc év körüli, kövérkés és szemüveges kislányra emlékeztette, akit valamiféle szupertáp segítségével felnőtteméretűre növeltek – igyekezett kedvesen eltársalogni vele, de olyan éles, kétségbeesett hangon beszélt hozzá, mintha Anita felfegyverzett betörő lenne, akit neki kell szóval tartania, hogy mentse a maga és családja életét. Imre apja – Imre nehezkesebb, kopaszabb és komorabb kiadása – ünnepélyes hanghordozással közölte vele, hogy ők tisztességes emberek, akik mindig mindenért keményen megdolgoztak, így sose volt rá módjuk, hogy lakást vegyenek a fiuknak a fővárosban. Anitának már a nyelvén volt, hogy hát hiszen az ő szülei sem drogdealerek vagy leánykereskedők, mint ahogy nem volt az Vilma néni sem, akinek a lakását a nővérével megörökölték, de aztán inkább csak megértően bólogatott. ■